No. 1967 Zaterdag 24 September 1921. 38ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Waterkant Overzijde.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Eerste Eeuwfeest van Admiraal Pedro Luis Brion.

1821 27 SEPTEMBER 1921.

27 SEPTEMBER 1921

PROGRAMMA

VAN DE HERDENKING VAN DEN STERFDAG VAN ADMIRAAL

LOUIS BRION

geboren op Curaçao, den 6n. Juli 1782.

overleden op Curaçao, den 27n. September 1821.

PROGRAMMA

I

PLECHTIGE MIS

te *8.30* v. m. in de *St. ANNAKERK* aan de Overzijde

II

TE DEUM

te *9* uur v. m. in dezelfde kerk.

III

Inwijding van het Brionplein,

Zijne Excellentie, de waarnemende Gouverneur der Kolonie Curaçao, Mr. J. B. GORSIRA onthult te *9.30* v. m. het marmeren naambord, aangeboden door de Curaçaosche bevolking.

Toespraak van den Heer

H. PERRET GENTIL,

2de Onder-Voorzitter der Brioncommissie.

IV

Plechtige Vergadering

van de BRIONCOMMISSIE te *10.30.* v. m. in de Vergaderzaal v. d. Kolonialen Raad.

V

OPTOCHT

Verzamelplaats: het *„Concordiaplein"*.

Vertrek: *4* uur n. m.

Eindpunt: het gebouw in de Breedestraat, Overzijde, waaruit het stoffelijk overschot van Admiraal LOUIS BRION gedragen werd naar het schip, dat het naar Venezuela overgebracht heeft om te worden bijgezet in het *PANTHEON* te Caracas.

Toespraak van den Heer

EMILIO L. HENRIQUEZ.

lid der Brioncommissie.

VI

Eerste-Steenlegging

VAN HET STANDBEELD VOOR

Admiraal Louis Brion.

Zijne Excellentie, de waarnemende Gouverneur der Kolonie Curaçao, legt te 5 uur n. m. den eersten steen voor het Standbeeld voor Brion op het BRIONPLEIN.

Toespraak van den Heer

HERMAN LEYBA,

Consul van Venezuela,

Eere Voorzitter der Brioncommissie.

Nu men in Venezuela zich opmaakte om het eerste eeuwfeest van onzen grooten Landgenoot, ADMIRAAL PEDRO LUIS BRION luisterrijk te vieren, mocht het eigen geboorteland van dezen beroemden Curaçaoënaar niet achterblijven.

LUIS BRION heeft het groote voorrecht genoten erkend te worden door zijn tijdgenooten. De Koloniale Pers, in dien tijd, *De Curaçaosche Courant*, heeft hem aan de vergetelheid ontrukt, zijn aandenken ook voor het nageslacht bewaard.

Zijn werkelijk schitterende figuur in onze Koloniale Geschiedenis trok steeds de noodige aandacht der geschiedschrijvers van ons eiland. Wat meer is, als vaderlandsche held bleef hij leven, ook na zijn dood, in de algemeene Volkstraditie; ter zijner eere werden herhaaldelijk nationale feesten gevierd met meer of minder luister. Venezuela, dankbaar voor de overgroote verdiensten van dezen Voorvechter in den Onafhankelijkheidsoorlog, stelde er prijs op hem de hoogste eer te geven als Nationale Held en verzocht aan Curaçao het stoffelijk overschot van zijn Grooten Zoon te willen afstaan aan diens tweede Vaderland, waarvoor hij goed en bloed veil had en gestreden had met al de jeugdige kracht van zijn kostbaar leven.

Zijne assche werd bijgezet in het *Pantheon* te Caracas, waar hij rust naast BOLIVAR, te midden der *Onsterfelijken*, in het graf der eere.

En zijn eigen geboorteland?

Had BRION dan niet gestreden ook voor Holland en Curaçao?

Heeft hij niet tot tweemaal toe zijn geboorteland bevrijd van de Engelschen, Aruba aan hun handen ontrukt?

Leefde zijn ziel niet voor zijn dierbaar eiland, en was hij niet ernstig er op bedacht het opnieuw, ten derdenmale, te verlossen van zijn overweldigers, die het bij overrompeling hadden genomen op dien treurigen Nieuwjaarsdag van 1807?

Handel en Scheepvaart bloeiden in de dagen, dat BRION daaraan al de voordeelen kon bezorgen van de verwikkelingen aan de Kust.

Op en top een echt Curaçaoënaar was PEDRO LUIS BRION.

Vlug van begrip, onmiddelijk het voordeel inziende dat de omstandigheden hem konden bieden, taai vasthoudend om een eenmaal opgezet plan ook door te voeren, als het ware de moeilijkheden daaraan verbonden niet ziende, of ze verachtend. Zóó zien we hem op den *Cabrietenberg*, waar de oudere van jaren, Majoor SCHWARTSZ, bevreesd terugdeinst, maar BRION koen en onversaagd doorzet, het grootste gevaar trotseerend in jeugdigen overmoed.

Zóó zien we hem, toen hij gereed de St. Annabaai binnen te varen op het onverwachts de Engelsche fregatten in onze haven gewaar wordt, onmiddelijk koers wendt, en wegdook in de St. Jorisbaai, vlak op den wind, waar nog nooit een groot schip was binnengeloopen, omdat het er niet meer uit zou kunnen. De vijand zou hem daar niet zoeken. Maar BRION kwam er uit en ontwierp onmiddelijk een plan om het eiland op de Engelschen te gaan veroveren.

Hoe kent hij zijn menschen!

Hoe wist hij het genie van BOLIVAR te ontdekken, en de overige Generaals over te halen als hun Hoofd en Veldheer te erkennen een man aan wien zij zelfs niet gedacht hadden.

Gul en hartelijk voor zijn vriend, in wiens hand hij de overwinning verzekerd zag, offerde hij onbaatzuchtig alles wat hij bezat om de groote zaak der Onafhankelijkheid te bevorderen.

Trouw aan zijn beginsel, verdroeg hij geen valschheid, veroordeelde zijn besten vriend *Piar* ter dood wegens verraad, en verklaarde openlijk zelfs SIMON BOLIVAR te zullen veroordeelen, indien deze, wat hem onmogelijk toescheen, ooit ontrouw mocht worden aan de heilige zaak.

Eerbied voor het Gezag had BRION in hooge mate. Nimmer liet hij zich iets voorstaan op de groote hulp door hem gebracht, maar, eigen belang verachtend, streed hij steeds onder en naast BOLIVAR voor het algemeen belang der Onafhankelijkheid.

Jammer, dat de Geschiedenis ons zoo bitter weinig meedeelt omtrent het christelijk uiteinde van dezen Katholiek, die zich in het beoefenen van talrijke maatschappelijke deugden zoo superieur toont en zulk een onverschrokken man van karakter.

We kunnen omtrent zijn dood ons slechts verdiepen in gissingen.

Zijn Vader PETRUS BRION was een zeer voornaam en gezeten burger, Kerkmeester van de R. K. Gemeente en Lid van den Raad van Politie, het hoogste Bestuurscollege van ons eiland in die dagen.

De familie BRION zal dus wel goed Katholiek zijn geweest, en het pleit voor het doorzicht van dezen Vader, dat hij zijn zoon LUIS reeds jong naar Holland zond om hem een betere opvoeding te waarborgen.

Katholiek opgevoed, heeft LUIS ook als overtuigd Katholiek geleefd, al had hij als mensch zijn fouten. In 1806, toen LUIS 24 jaar oud was, werd hij toegelaten te staan als Peter bij het doopsel van zijn neef PIERRE LOUIS. We moeten veronderstellen, volgens de gebruiken der Katholieke Kerk, dat in dien tijd LUIS zijn godsdienstplichten vervulde, anders ware hij niet toegelaten. In zijn testament, gemaakt 9 Juli 1819 „in geval de dood hem mocht verrassen" legt hij openlijk een Katholieke Geloofsbelijdenis af.

Wel waren er in 1821 weinig Priesters op het eiland, maar de Katholieke Familie, en de Venezolaansche Priester SANCHEZ, zullen toch wel al het mogelijke gedaan hebben, gedurende de enkele maand dat BRION hier nog het leven rekte, om dezen grooten Nationalen Held ook onsterfelijk te maken in 's Hemels Glorie. De goede God zij hem barmhartig geweest, zoo dat hij stierf in vriendschap met zijn God, gesterkt door de Genademiddelen der H. Kerk.

Moge het Eerste Eeuwfeest van BRION er toe bijdragen den cijns van dankbaarheid te betalen aan onzen grooten landgenoot. Moge spoedig op het Brionplein het standbeeld verrijzen ter zijner eere.

Moge het schitterende feest een gouden schakel vormen in de vriendschapsbanden nog kort geleden opnieuw gelegd om Venezuela, Nederland Curaçao.

VII

MUZIEKUITVOERING

OP HET BRIONPLEIN.

7.30 N. M.

PROGRAMMA.

1.—Himno „BRION" *Woorden van D. Dario Salas en Muziek van* R. TH. PALM.
2.—Marsch „ADMIRAAL BRION" W. M. HOYER.
3.—Le Poète et le Paysan SUPPÉ
4.—Mazurka „TULIPAN" C. ULDER.
5.—Wrener Polka DAMARÉ.
6.—Marsch „LOUIS BRION" L. W. VAN EPS.
7.—Feest Ouverture R. BOSKALJON.
8.—Marsch „CURAÇAO" J. G. PALM.

VIII

VOORSTELLING

DOOR HET COMITÉ VAN HET „TEATRO CATOLICO"

IN DE ZAAL VAN HET

HOTEL AMERICANO

TE 8.30 N. M.

Namen van Dames en Jongens die deel zullen nemen aan de Voorstelling:

Ana Paula Henriquez.—Isabel A. Leyba. Consuelo Leyba.—Berta Badaracco. María Bazó.—Luisa E. Troconis.—Luisa Osorio.—Josefina Osorio.—Rosa E. Echeverría. — Leonor Echeverría. — Gabriela Perdomo. — Carmen Badaracco. — Sarita Osorio—Carmen J. Rincón.—María Margarita de Lannoy.—Luisa M. Badaracco,—Felipe Badaracco.—Ana M. Guerrero. — Etna Winkel León Weeber.—Joseph Ellis.

Toespraak van den Heer D. Dario Salas.

lid der Brioncommissie.

DE Brioncommissie verzoekt groot- en kleinhandel op den 27en September 1921 de kantoren, winkels, enz. te sluiten en een ieder om de vlag uit te steken ter eere van den beroemden Curaçaonaar, ADMIRAAL LUIS BRION. Alle stadgenooten worden uitgenoodigd aan den optocht deel te nemen.

Eene Commissie, op verzoek van de Curacaosche Brioncommissie door Zijne Excellente Harer Majesteits Gezant te Caracas benoemd, zal op den 27en September 1921 in het Pantheon te Caracas namens de Curacaosche bevolking, ter hulding van de nagedachtenis van de strijdgenooten, SIMON BOLIVAR, Bevrijder van Venezuela, en Admiraal LOUIS BRION, kransen nederleggen op hunne graven.

Namens de Brioncommissie,
A. D. CAPRILES, Voorzitter,
Jos M. L. MADURO, Secretaris.

LEDEN VAN DE BRIONCOMMISSIE:

Herman Leyba, Consul van Venezuela, Eere-Voorzitter.
A. D. Capriles Voorzitter.
J. J. Neira, Consul van Columbia, 1ste Onder-Voorzitter.
H. Perret Gentil. 2de Onder-Voorzitter,
F. W. P. Winkel Penningmeester,
Jos. M. L. Maduro Secretaris,
Miguel Bethencourt, Emilio L. Henriquez,
R. S. de Lannoy, W M. Hoyer,
C. S. Gorsira J. P. Ezn., D. Dario Salas.

DAMESCOMITE:

Mej. C. Willemsen, (Voorzitster) Mej. E. J. S. Krafft,
„ Blanca Araujo, „ Mina van Eps,
„ Helene Brandao, Mej. Editha Lansberg,
„ Lelia A. Capriles, „ Luisa M. Leon,
„ ZILLAH A. Correa, „ Isabel A Leyba,
„ Hannah Delvalle, „ Juanita Maal,
„ Dorothea H. Gorsira, „ Irma Pinedo,

JONGENSGROEP IN DEN OPTOCHT:

Humberto Badaracco. Francisco Meaño Rojas,
Victor Brandao, Alfred Moron Jr.,
Edwin Capriles, Herman Osorio,
Jossy Capriles Marcel Penso,
James George Capriles, Theodoor Pietersz,
Frank Delvalle, E. van Romondt,
Josef Pieter Maal, Oscar Salas,
George J. L. Maduro, Edmund de Sola,
W. A. Winkel.

Voor wie willen begrijpen.

Als dit stukje van de Pers komt, is Pastoor GIJLSWIJK reeds lang in Holland, en, eer dit nummer in Patria gelezen wordt, is Zijn HEerw. wie weet waar op zijn doorreis.

Maar het is dan ook niet om den persoon te doen, wèl om het leerzame uit het feit Zijner benoeming tot Visitator Apostolicus in Natal.

PASTOOR GIJLSWIJK, wij weten het allen, was Pastoor op Otrabanda. Hij zat daar, zooals men dat noemt — op een vasten zetel. Evenmin als iemand onzer, had hij zelf ooit gedacht aan zoo iets buitengewoons.

De brief met de vele lakken uit Rome was hem even onverwacht als een donderslag bij helderen hemel.

De kranten hadden natuurlijk een niet alledaagsch nieuwsberichtje aan het heugelijk feit, dat Pastoor GIJLSWIJK gekozen was tot visitator apostolicus van Zuid-Afrika. Bij het lezen daarvan zal het wel niet aan commentaren ontbroken hebben.

Een prachtige promotie! — Op zoo'n manier zie je nog eens wat van de wereld — Dat zal ook geld kosten — Die gaat het ook vèr zoeken enz. enz. Zoo praat men immers altijd bij berichtjes die frappeeren .... tot weer een volgend nieuws het vorige verdringt.

In onzen tijd van snel leven is niets zoo spoedig oudbakken als nieuws.

Maar .... voor wie begrijpen willen, ligt toch in dit oudbakken nieuws een aardig lesje apologie van de eenheid en offervaardigheid in de R. K. Kerk.

Pastoor Gijlswijk nam in de Missie een zeer voorname plaats in, en zulke menschen zijn haast onmisbaar.

Maar te Rome geldt als eerste wet; het heil der Kerk over de *geheele* aarde, het particuliere belang moet wijken voor het algemeene.

En de Paus zond zijn decreet, waarbij Pastoor GIJLSWIJK zijn benoeming ontving.

Waar de Paus spreekt, is gehoorzamen plicht; dus heeft ZHEerw zich op reis begeven naar land en menschen hem even onbekend als Australië of Azië. De Paus had hem ook daarvoor kunnen benoemen, maar het is ditmaal Zuid-Afrika geweest.

Wat nu de kosten betreft, die natuurlijk niet gering zijn, daar zal minder op gelet worden.

Het geestelijk heil in Zuid-Afrika eischt het, en dat heil gaat vóór alles.

Rome kent maar één obstakel, de. onmogelijkheid.

Maar onmogelijkheden vallen niet onder de wet. Verdere moeilijkheden, ook al zijn die zwaar, mogen geen beletsel zijn voor het werk der H. Kerk.

„Almighty Dollar" moge bevelen over handel en wandel naar de eischen van de maatschappij, door de Kerk wordt de „Almighty Dollar" op juiste waarde geschat. Zeer doelmatig wordt hij gebruikt tot eer en glorie van den „Almighty God."

Maar, dan moet zoo'n kostbare benoeming wel tot de zeldzaamheden behooren?

Toch niet. Wat zeldzaam is, is *niet* de benoeming tot visitator apostolicus, het zeldzame is het feit, dat zelfs de Curaçaosche Missie een man daarvoor moest afstaan.

Of de kerk gebaat is met zijn visitatores?

Het geestelijk voordeel zal wel niemand onder cijfers kunnen brengen, voor het financiëel profijt noteere men vrij een grooten nul.

Voor wie nu begrijpen willen, moet het toch wel duidelijk zijn, hoe goedkoop en valsch het is altijd door maar af te geven op de hebzucht van de Roomsche Kerk, hoe ze van het geloof een geldzaak maakt enz. enz.

Liever zou ik het omkeeren, en, wijzend op den visitator apostolicus, oprecht bekennen, dat de Kerk heel veel geld noodig heeft ter verkondiging van het Evangelie aan alle Volkeren der aarde.

Sinds de eerste dagen van haar bestaan heeft de Kerk zich trachten te vestigen, waar zij nog niet is, en zond zij „visitatores" om ongerept te bewaren wat zij reeds verworven had.

De Kerk kiest haar gezanten uit van waar ter wereld ook — zelfs Curaçao wordt niet vergeten, — want overal ter wereld wordt één en hetzelfde KatholiekeGeloof gepredikt, van overal zendt de Kerk haar Priesters heen naar welk land ter wereld ook.

Dat kost schatten gelds, vooral in dezen tijd.

Maar de Kerk zal het daarom niet laten.

Dit zijn feiten.

Tegen feiten redeneeren is dwaasheid.

Uit de feiten leeren is zeer verstandig.

Zóó doen zij, die willen begrijpen.

A. K.

Koloniale Raad

Ontwerp-verordening regelende de uitoefening der genees-, heel en verloskunde.

EINDVERSLAG.

De Afdeelingen waren er erkentelijk voor, dat het Bestuur bij nota van wijziging met de meeste harer wenschen rekening heeft gehouden.

De voorstanders van het examen voor hen, die van een vreemde hoogeschool komen, verklaarden door de memorie van antwoord nog niet overtuigd te zijn.

Wanneer het Bestuur mededeelt, dat, „het slechts noodgedwongen is geweest, dat men met het oog op de plaatselijke toestanden deze (examen voor apotheker, tandheelkunnige en vroedvrouw) heeft behouden" vroegen zij of er ten opzichte van de geneeskundigen hier geen toestanden bestaan, die er toe dwingen vreemdelingen gemakkelijker toe te laten.

Als men overweegt, dat er in deze kolonie, een gebrek aan geneeskundigen bestaan en hoeveel moeite het soms kost geneesheeren voor de eilanden buiten Curaçao te krijgen, zou men wel geneigd zijn die vraag bevestigend te beantwoorden.

Buitendien — aldus werd betoogd — gaat het hier niet zoozeer om een „examen" in den vollen zin des woords, maar is het meer de bedoeling na te gaan of de betrokken persoon ook degene is, voor wien hij zich uitgeeft, m.a.w. of hij, die hier een diploma overlegt werkelijk dezelfde persoon is, die in den vreemde die bevoegdheid behaalde. En bij een colloquium doctum kunnen ook nietdocenten te weten komen of zij een geneeskundige voor zich hebben of niet.

Doch in dit systeem moeten ook medici, die komen van een der hoogescholen vermeld op de door den Gouverneur vast te stellen lijst, hunne identiteit bewijzen.

Vrij algemeen wilden de Afdeelingen daarom het Bestuur eene andere regeling aan de hand doen, n.l.: als regel examen en dan bij wijze van uitzondering vrijstelling indien de universiteit, waar de opleiding is genoten, op de lijst in kwestie voorkomt.

Art. 1 zou dan kunnen luiden ongeveer als volgt:

Het verleenen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand, als beroep, is alleen geoorloofd aan:

a. hen, die in Nederland tot de uitoefening der geneeskunde bevoegd zijn, volgens die bevoegdheid;

b. officieren van gezondheid van 's Rijks Land- en Zeemacht in de kolonie verblijf houdend, ook als zij dien dienst eervol verlaten hebben;

c. bezitters van het einddiploma, als bewijs van goed afgelegd eindexamen voor een der Nederlandsche koloniale artsenscholen;

d. bezitters van het artsdiploma van een vreemde hoogeschool, na een met goed gevolg afgelegd examen voor de examencommissie, bedoeld in art. 33 van de Gezondheidsverordening (P. B. 1917 No. 44).

Van dit examen zijn vrijgesteld de bezitters van het artsdiploma van een der vreemde hoogescholen, voorkomende op een door door den Gouverneur bij besluit vast te stellen lijst, mits zij ten genoegen van bedoelde examencommissie hun identiteit bewijzen.

Men gaf alsnog in overweging art. 16 aan te vullen met een tweede lid van ongeveer den volgenden inhoud:

Met afwijking van het in het vorig lid bepaalde moeten zij, die in de kolonie gevestigd zijn geweest, doch op het oogenblik van het in werking treden dezer verordening niet in de kolonie vertoeven, vóór het hervatten van hunne praktijk hunne akte van bevoegdheid door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst voor gezien laten teekenen.

Vertrouwende, dat het Bestuur vóór of bij de mondelinge behandeling wel mededeeling zal willen doen of zij de hierbijgedane voorstellen overneemt, achtten de Afdeelingen de openbare beraadslaging over dit ontwerp voldoende voorbereid.

Ontwerp-verordening tot verklaring van de wenschelijkheid om de definitief vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1921 te verhoogen.

Het afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingdn en opmerkingen.

Art. 1, sub a. Principieele bezwaren tegen dezen post (subsidie Scherpenheuvel) werden niet gemaakt; integendeel, men was doordrongen van het gewicht van de verzorging van verwaarloosde kinderen.

Doch ook hier meende men, moet met de volstrekt noodzakelijke bezuiniging op de uitgaven rekening worden gehouden.

Waar het praktisch onmogelijk is een limiet te stellen voor het aantal kinderen krachtens rechterlijke uitspraak in de St. Vincentius-stichting op te nemen, wilde men toch dringend in overweging geven ook hier de meest noodige zuinigheid te betrachten en niet dan bij welbewezen noodzakelijkheid kinderen naar het betrokken gesticht te verwijzen.

sub b. De kosten van den ophaaldienst daargelaten, blijkt het toch uit de becijferingen in de begrooting voor 1921 en bij deze wenschelijkheidsbegrooting gegeven, dat de eigenlijke reinigingsdienst, zelfs na aftrek van de kosten der andere diensten, die tegenwoordig van dezen tak van overheidszorg gevergd worden, aanmerkelijk duurder uitkomt, dan toen de tegenwoordige Commissaris van Politie, de heer Appel, daarvoor zorgde. En de klachten over de reinheid der straten, vooral der nauwere, zijn — en terecht — in geenendeele verminderd. Integendeel, men hoort weleens beweren, dat deze er toen beter uitzagen.

Men drong aan op het betrachten van verbetering in deze.

sub c. Gaarne wilde men vernemen hoeveel patiënten er in het Roomsch katholieke hospitaal op Aruba op 1 September dj. verpleegd werden.

sub d. De vraag werd gesteld of het onderhoud der straten niet beter zou kunnen zijn. Men sprak den ernstigen wensch uit, dat het bij Openbaare Werken een streven moge zijn om meer en meer de kwaliteit der wegen rechtevenredig te doen zijn aan de kosten aan het aanleggen en onderhouden daarvan verbonden.

sub e. Men stelde de vraag wat het Bestuur voornemens is te doen met deze gebouwen. Nu de grootsch opgezette barakken op Mundo Nobo gereed zijn, zijn deze quarantainegebouwen nog noodig? Zouden zij dan niet voor een ander doeleinde gebezigd kunnen worden?

Gevraagd werd of het een paar jaar geleden al niet bekend was of bekend had moeten zijn aan het Bestuur, dat de gebouwen aan de Caracasbaai in den beschreven toestand verkeerden.

Ad art. 2 sub a. Algemeen betuigde men zijn ingenomenheid met dezen post. (Subsidie Brionfeest)

sub b. Men verzocht de laatste balans van deze maatschappij ter inzage te mogen hebben.

Principieel — aldus de meerderheid der leden — moet men geen geldelijken steun verleenen aan maatschappijen, die hun zetel in het buitenland hebben, ook niet in Nederland.

Speciaal op St. Eustatius, waar het geheele beschikbare terrein niet voldoende schijnt voor een behoorlijk rendabel bedrijf, dient aan de Maatschappij in kwestie geen steun als hier bedoeld te worden gegeven, en nog minder in die mate, dat het totaal der bijdrage, dat f 325.000,— zou worden op ongeveer f 300,— per inwoner van St. Eustatius zou komen te staan.

Als inderdaad het bedrijf zoo mooi is, is het vreemd, dat men bij particulieren geen voldoenden steun zou kunnen krijgen. En waarom zou in het tegenovergestelde geval het Curaçaosche Gouvernement er goed genoeg voor zijn om zijn toch al reeds zooveel te zware begrooting met dubieuse debiteuren te gaan belasten?

Men vroeg, waaruit de conclusie getrokken werd, dat het beheer steeds in goede handen is geweest. Voor zooverre viel na te gaan is de onderneming steeds een fiasco geweest.

In de Memorie van toelichting staat te lezen, dat het bedrijf er uit een landbouwkundig oogpunt gunstig voorstaat en dat men het stichten van een katoenplantage wegens klimaatomstandigheden heeft moeten verlaten. Verder leest men, dat uit talrijke in den laatsten tijd door den Directeur der Maatschappij van geëmigreerde arbeiders ontvangen brieven gebleken is, dat velen weer willen terugkeeren, wanneer zij door de Maatschappij aan werk geholpen kunnen worden.

Men maakte hierop de opmerking, dat niet al te langen tijd geleden ook werd medegedeeld, dat de katoenbouw er zoo mooi voorstond. Nu hebben klimaatsomstandigheden tot het verlaten der grootsche plannen ten opzichte van den katoenbouw geleid. De vraag werd gesteld, of men dan niet wist, dat katoen- en sisalcultuur niet samen gaan.

Voor wat betreft de mededeeling van den wensch van verscheidene arbeiders om op St. Eustatius terug te komen bij de Maatschappij, kwam het voor, dat het zeer gemakkelijk is, menschen terug te laten komen, indien men royaal met geld om kan springen.

In één woord, men verklaarde zich eenstemming bepaald tegen dezen post en betreurde het, dat reeds zooveel geld in deze onderneming gestoken is.

sub c. Met verwijzing naar het voorkomende onder 1o. *sub e*, werd de vraag gesteld, waarom er twee verschillende inrichtingen moeten zijn, n.l. aan de Caracasbaai en op Mundo Nobo.

Indien deze barakken bepaald noodzakelijk zijn, zouden dan de meubels van de inrichtingen aan de Caracasbaai niet hierheen kunnen worden overgebracht of ten minste kunnen worden volstaan met het meubileeren van een gedeelte dier barakken?

Men wenschte gaarne te vernemen of het waar is, dat het gaaswerk reeds aan het roesten is.

sub d. Tegen dezen post had men geen bezwaar.

Alleen werd de opmerking gemaakt, dat de schoonmaak der werven gevoegelijk door de eigenaren zelf zal kunnen en dienen te worden verricht.

Van het Vaticaan.

De Paus en het hongerende Rusland.

Z. H. de Paus heeft een brief geschreven aan den kardinaal-staatssecretaris, waarin hij er op aandringt, dat alle regeeringen het mogelijke zullen doen om de hongerende Russen te helpen. We ontleenen den volledigen tekst van den brief aan de „Msbd.":

Eminentie!

De berichten, die Wij in de laatste dagen ontvingen over den toestand der bevolking in Rusland, zijn zooals Uwe Eminentie wel zal weten, buitengewoon ernstig. Voor zoover men uit laconniek korte mededeelingen kan concludeeren, staan Wij tegenover een van de meest verschrikkelijke rampen van de wereldgeschiedenis, Geweldige massa's menschelijke wezens door honger gepijnigd, door den typhus en de cholera gedecimeerd, trekken in wanhoop over 't uitgedroogde land rond en pogen de bevolkte plaatsen te bereiken, waar zij brood hopen te vinden en vanwaar zij met wapengeweld verdreven worden.

In het Wolga-bekken smeeken vele millioenen, die den verschrikkelijken dood voor zich zien, de menscheid om hulp.

Deze smartkreet, Eminentie, heeft Ons diep getroffen. Het gaat hier om een door de oorlogsellende zwaar geteisterd volk, een volk, dat het merkteeken van Christus in zich draagt en dat steeds gaarne tot de christelijke familie wilde behooren. Al is het dan ook door een eeuwenlang bestaan-

CURAÇAOSCH DITJE ZONDER DATJE.

Mona dear.

Mijn neus krulde, toen ik je guitig geestig briefje las.

Je beweert, dat je erg boos ben en veel zin heb om met je blank gebit mijn gespierde kuiten te nijpen. Geloof er niets van, daarvoor kijk je veel te goedig uit je trouwe hondenoogen.

Mona, kom 's hier, en zit nu niet zoo te hijgen en met je endje staart te wiebelen, maar luister nu 's goed naar me, die 't erg goed met je meen.

Weet je, wat er mettertijd met je zal gebeuren, als je zoo doorgaat met buffelen, met je eigen vol te stoppen?

Dan word je eerst langzamerhand 'n luie, vadsige, aldoor maffende brombeer, dan beginnen op 'n goeie keer je mooie gitzwarte haren uit te vallen, eerst een, dan twee, dan honderd, dan duizend, en je weleer zoo glansglimmend velletje begint er dégoûtant uit te zien.

Je vroegere tweebeenige vrienden met koperen knoopen, halen je niet meer aan zooals vroeger, maar maken 'n omwegje als je in de verte komt aanwaggelen, en trékken dan heel hard met vies opgetrokken neus aan hun pijp of sigaret.

En dan, o Mona dear, op 'n triesten regenachtigen morgen hoor je je baas nerveus mompelen „er moet 'n eind aan komen, zoo kan 't toch niet langer".

Tingetingeling! Oppasser verschijnt. 't Gaat over jou, dat voel je. Eindje touw wordt om je ziekelijk gezwollen nek gebonden, en achter oppasser tippel je trap af, 't fort door, naar den zeekant, waar groote steenen liggen bij hoopen.

En dan ...... neen hoor, daar liever 'n sluier over, ik zie al aan je schrikoogen, dat je me drommels goed begrijp.

Mona, ben je nu nog boos op me? Neen hé! Dat wist ik wel; geef me nu maar 'n poot, dan is alles weer vergeten en vergeven.

Je verre achterneef Teddy, die naast me naar vliegen ligt te happen, staat er op je z'n kwispelstaartende groeten te doen.

Wanneer kom je 's kennis met Teddy maken?

Jan Paul.

San Willibrordo 19 Sept. 1921.

den scheidsmuur van Ons verwijderd, dan ligt het toch zooveel te nader aan Ons vaderhart, naarmate zijn ongeluk grooter is.

Eminentie, Wij achten het Onzen plicht, al het mogelijke te doen in Onzen armoede om die verwijderde kinderen te hulp te komen. Maar de omvang der verwoesting is zoo geweldig, dat alle volken zich moeten vereenigen om te helpen. En geen inspanning hoe groot zij ook moge zijn, zal voldoende zijn tegenover de ontzettende uitgebreidheid der ellende.

Daarom verzoeken wij Uwe Eminentie, de middelen, die te Uwer beschikking staan, te gebruiken om den regeeringen der verschillende naties de noodzakelijkheid van een spoedige en weldadige gemeenschappelijkke actie bij te brengen.

Onze oproep is vooral gericht tot de christelijke volkeren, die de oneindige liefde van den Goddelijken Verlosser kennen, Die Zijn bloed gaf om ons allen tot broeders te maken.

Maar ook is hij gericht tot alle andere beschaafde volkeren, want ieder mensch, die deze naam waardig is, moet het zich tot plicht rekenen, te helpen, wanneer een ander mensch sterft.

Meer dan eenmaal heeft de Apostolische Stoel in deze onheilvolle jaren, die Wij beleven, zijn stem tot de naties verheven, de hooge en schoone zending gedachtig, die God hem heeft toevertrouwd.

Wanneer Onze stem zich thans weer verheft om brmhartigheid te vragen, ofschoon nog niet de laatste echo van vroegere beden is wehgestorven, dan is de reden hiervan gelegen in het feit, dat de nieuwe smarten de vroegere ellenden evenaren, ja misschien nog overtreffen.

Intusschen mogen alle in de wereld verspreide kinderen der Kerk van Christus, zoowel rijke als arme, terwijl zij hun offer ten gunste van hun broeders die van honger sterven, brengen, met vertrouwen hun gebed tot God richten, opdat Hij zich verwaardige ons door Zijne oneindige Voorzienigheid te helpen en het einde van een zoo verschrikkelijken geesel te verhaasten.

Terwijl Wij dezen wensch uitspreken, verleenen Wij u, Eminentie, gaarne den Apostolischen zegen.

Uit het Vaticaan, 5 Augustus 1920.

PAUS BENEDICTUS XV.

Nansen doet een beroep op den Paus.

Dr. Fridtjof Nansen, die namens den volkenbond, de actie tot hulpverleening aan Rusland leidt, heeft het volgeende telegram aan den Paus gezonden:

De actie, door Uwe Heiligheid ondernomen ten gunste der van honger stervende millioenen in Rusland, geeft mij den moed om niet alleen voortzetting van den moreelen steun te vragen, maar om tevens een direct beroep van Uwe Heiligheid op de liefdadigheid van de christenheid te verzoeken.

Het oogenblik is wanhopig. Het leven van een groot volk staat op het spel. Ik vertrouw, dat ik, belast als ik ben met de zware taak der hulp-organisatie, niet tevergeefs zal vragen om een directe actie van Uwe Heiligheid."

(w.g.) Fridtjof Nansen.

Een groenboek.

Betreffende de toenadering van Vaticaan en quirinaal, waarover den laatsten tijd herhaaldelijk gesproken is, wordt thans aan de „Croix" het volgende uit Rome geseind:

De Consulta publiceert een soort van groenboek betreffende 61 Italiaansche of vreemde dagbladartikelen, die betrekkingen hebben op de Romeinsche kwestie en die gepubliceerd zijn ter gelegenheid van de hervatting der diplomatieke betrekkingen tusschen Frankrijk en het Vaticaan.

De „Corrierre d'Italia", het orgaan van de Katholieke volkspartij, waarvan men de relaties met het Vaticaan kent, constateert dat de Italiansche regeering door die publicatie aan iedereen heeft willen doen kennen de wijziging in de opvattingen, die in Italië hebben plaats gehad in den loop van de laatste jaren. Voortaan inderdaad zal Italië zijn verlangen toonen, het voorbeeld van Frankrijk te volgen en kerk en staat te reconcilieeren.

Berichten uit de Kolonie.

Mgr. Vuylsteke.

Wegens een noodzakelijke regeling in verband met het nieuwe hospitaal op Bonaire is de Apostolisch Vicaris gisteren met de *Frieda* even naar Bonaire gezeild om Maandag morgen weer terug te keeren.

Goede reis!

Eergisteren is de Zeereerw. frater ELIGIUS, Superior Generaal der Eerw. Fraters van Tilburg, met de *Prins Frederik Hendrik* naar West-Indië vertrokken ter visitatie van de beide stichtingen zijner Congregatie op Suriname en Curaçao.

Frater Superior brengt voor Scherpenheuvel een nieuwen, Frater mee die in Holland eerst een cursus heeft doorgemaakt in het leerlooien en volmaakt op de hoogte is van het schoenmakersbedrijf.

Nieuwe Stichting.

Zaterdag a. s. 1 October zal te Sta. Rosa de nieuwe stichting worden geopend voor verwaarloosde meisjes. Dien dag zullen 18 voogdijkinderen, voorloopig op Habay in het Weeshuis ondergebracht, overgaan naar de nieuwe stichting. We wenschen den Eerw. Zusters veel kracht en geduld toe bij haar moeilijk werk, maar dat tot verheffing van het peil onzer maatschappij zeer zeker veel zal bijdragen.

Zij doen een hoogst nuttigen, zeer verdienstelijken arbeid.

Gods zegen verlichte haar zwaren taak.

Brionfeest.

De Apostolisch Vicaris en de R. K. Geestelijkheid hebben hierbij de eer de Feestcommissie, de Katholieken in het algemeen, en de Venezolaansche en Colombiaansche Families beleefdelijk uit te noodigen tot het bijwonen der Plechtige H. Mis, welke Dinsdag morgen half negen in de Cathedrale Kerk zal worden opgedragen ter gelegenheid van het EERSTE EEUWFEEST VAN ADMIRAAL LUIS BRION.

De H. Mis zal worden gevolgd door een plechtig TE DEUM.

***

De geestdrift is steeds stijgende onder de Bevolking, vooral na bekendmaking van het mooie Program der Feestcommissie. Aan schitterend succes zal het dien dag niet ontbreken.

De Dames van het Katholiek Theater hebben een prachtstuk ingestudeerd, een subliem allegorisch Poëem CARABOBO. De Galavoorstelling in het Hotel Americano zal het Nationale feest op luisterrijke wijze bekronen.

De Nieuwe Gouverneur.

Zijne Excellentie Mr. N. J. L. BRANTJES en Gade zijn heden in gezelschap van vier hunner kinderen scheep gegaan naar Curaçao. De *Rensselaer* brenge hen vlug en veilig over.

Zijne Excellentie brengt een eigen gouverneur mede voor zijne kinderen.

Les Estrangers--Nemesis 2-1.

De wedstrijd van Zondag was weer een succes voor L. E.

Juist op de aangegeven tijd roept scheidsrechter Gorsira beide clubs binnen de kalklijnen. Het spel is 'n 10 minuten in gang, wanneer L. E. een hoekschop krijgt te nemen. De bal belandt via speler of toeschouwer (?) in het net. Een doelpunt wordt niet toegekend. Het eerste punt ontstaat uit een worsteling voor L. E.'s doel 0-1. nadat v. Lente nog voor een gelijkmaker heeft gezorgd, is het rusten 1-1.

Even na de hervatting krijgt Nemesis een strafschop te nemen. Daarna weet v. Lente uit een snelle doorbraak de bal mooi op te brengen, en met een fiksch schot geeft hij doelman Marugg het nakijken 2-1.

Met 2-1 voor L. E. kwam ook het einde.

Bij de voorhoede van L. E. voldeden v. Lente en de Jong goed v Dorp is als midhalf *the right man in de right place* L. E. 's doelman was buitengewoon op dreef. Met de talrijke verre schoten van Neemsis had hij niet veel moeite, andere keeren trad hij tactisch op en greep op het juiste moment in. Dit bezorgde hem menig welverdiend applausje.

Bij Nemesis voldeed Servage, die over groote handigheid en snelheid beschikt en vaardig met de bal weet te manoevreeren, het best.

Scheidsrechter Gorsira deed eenige onzekere beslissingen, en vierde de teugels te veel. Zijn slap optreden was oorzaak, dat persoonlijke spelersinzichten omtrent spelovertredingen te veel tot uiting kwamen. Zijn leiding was overigens strikt onpartijdig.

Vijfentwintigjarig Bestaan.

Zaterdag, 1 October a. s. bestaat de BOTICA CENTRAL van R. S. DE LANNOY & Co. vijf en twintig jaar.

Dit heuglijk feit is toch wel een geheel bijzondere gelukwensch waard aan onzen Vriend, den algemeen geachten Heer ROBERTO DE LANNOY. Die vijf en twintig jaren besteedde hij de beste krachten zijns levens om zich een mooie maatschappelijke positie te verwerven en zijn zaak een goeden naam.

Beide is hem volkomen gelukt.

Moge de Heer R. S. DE LANNOY nog lang genieten van zijn arbeid en over vijf en twintig jaar een nog bloeiender zaak kunnen overdragen aan zijn Zoon LUIS ALBERTO om zelf dan op zijn lauweren te gaan rusten.

Legioen van Eer.

Deze hooge onderscheiding werd door de Fransche Regeering toegekend aan Dr. EDWARD F. G. LEYBA geboortig van Curaçao, die zich gedurende den oorlog zeer verdienstelijk maakte bij de ambulancedienst.

Onze gelukwenschen.

De Philadelphia

heeft 21 uren zwaar weer gehad ten gevolge van den orkaan. Een massa tafelgerei is er stuk geslagen. De passagiers werden opgesloten in de hutten, maar de bemanning deed haar plicht.

Morgen is er een H. Mis van dankbaarheid in de Catedrale Kerk ter intentie van deze dappere jongens, grootendeels Curaçaoënaars.

Eerste Uitvoering.

Met groot genoegen gaven we Donderdagavond gevolg aan de vriendelijke uitnoodiging van eenige oudleerlingen der St. Vincentiusschool om de eerste uitvoering bij te wonen van een Comisch Bedrijf dat zij wilden opvoeren ten bate der arme schooljongens. De Eerw fr. CRESCENTIUS heeft de leiding op zich genomen en de Eerw. fr. RICHARDUS luisterde den avond op met zijn flink en frisch jongenskoor.

Als we het goed hebben, willen die jongens een groep vormen van comediespelers. Geen kwaad idee; hun hoofd, naar het schijnt, de Heer J. HERNANDEZ, die het spel inleidde met een welkomstwoord, zal er het vuur wel weten in te houden.

Daar zijn zeer zeker goede krachten onder deze jongens. Vooral, als zij zich zelf geven en niet anderen, die naam hebben onder het Publiek, willen imiteeren, zal hun natuurlijken aanleg wel verder tot ontwikkeling komen.

Deze eerste uitvoering voldeed al bizonder goed.

Wij wenschen den Jongens een volle zaal Zondagavond.

Ons eeresaluut aan fr RICHARDUS.

Oudergewoonte sloegen we geen oog in den tekst en verstonden alles zeer duidelijk, woord voor woord.

Maar het Congoleesch! Toch aardig.

Maak een tournée door België en bij de Vlaamsche Studenten krijgen onze zwartjes een wit voetje.

Soli Deo Gloria.

Onder zeer groote belangstelling heeft prof. dr. J. J. Hartman, hoogleeraar in de Latijnsche taal en letterkunde en de Romeinsche oudheden aan de Leidsche universiteit, daartoe wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd door de wet genoopt, in het groot-auditorium zijn afscheidscollege gehouden.

Bij die gelegenheid heeft deze geleerde philoloog een getuigenis uitgesproken, dat te eerder verdient te worden geciteerd, naarmate het zeldzamer in zekere universitaire kringen pleegt te worden gehoord. Wij ontleenen dan aan het begin der afscheidsrede van den zeventigjarige:

„In den beginne schiep God den hemel en de aarde.

Waarlijk, het mag een goddelijke bestiering heeten, dat juist met die woorden onze Heilige Schrift aanheft. Herhaaldelijk komen zij mij in de gedachte als het allerwijste wat ooit door een groot denker gesproken is.

En ik zou aldus willen voortgaan:

„Als gij aan wat men, zeer eenzijdig, „philosofie" noemt toe zijt, toon dan door uw woord of door welsprekend stilzwijgen hoe goed gij het begrijpt, dat het menschelijk kenvermogen niet ver reikt. Zwijg over datgene wat gij zelf niet weet, of ooit iemand duidelijk zult maken.... of spreek, zooals na u de vrome Plutarchus gesproken heeft, van wien ik deze hooge en wijze gedachte aldus meen te mogen parafrazeeren: „mijn lieve menschen! dat de steen dien, gij omhoog werpt, neervalt, dat komt niet van de aarde — in de laatste instantie komt dat doordat God het wil."

Prof. Hartman besloot aldus:

„Liefde is 't fundament" zal zijn leus zijn. En bij al wat hij onderneemt, zal hij zich een gehoorzaam leerling betoonen van dien Joodschen Wijze, die bij zijn verhaal uitging van de gedachte: „God heeft de wereld geschapen, wat daarvóór ligt dat zal hier op aarde nooit eenig mensch weten: maar God weet het, Hem de dank en Hem de eere. Soli Deo Gloria!"

Posterijen. Aangeteekende stukken: Aurelio Maduro, Carlos Krohne, Fah Pau.
Gewone stukken: Davilina Crasto S. Maximiliano Brittan (2), Mariz, Maria Atcalita, Denna Forbia, Maria Menda. Ricardo Balerian, Catalina B. Henriquez, Josefina Alvarez, Rosarita La Cruz, C. Sintiago, Octavia Romano, Juan Tinoco, Maria Conra, Mingel Laker, Louis Joh Fares.

Officieele Berichten.

Aan den hoofdcommies ten postkantore W. A. C. Willemsen is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Aan den 3e kommies 2e klasse I. R. de Cuba is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Aan den tijd. 2e klerk ter Administratie van financiën, Mej. J. H. Thielen, is op haar verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Aan den Kolonialen Ontvanger F. K. Thielen is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en de hoofdcommies ter inspectie der belastingen P. L. Gorsira is tijdelijk met deze functiën belast.

De infanteristen J. Gorseling en P. M. Janssen zijn op hun verzoek eervol ontheven van hunne verdere werkzaamstelling bij de politie.

Aan den bode ten Gouvernementshuize Hendrik Martis is tot herstel van gezondheid drie maanden verlof verleend.

Aan den tijd. agent van politie C. W. de Grijze is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Rum als motorspiritus.

Onder dit hoofd plaatst de „Argosy' een zeer belangwekkend artikel. Reeds eenigen tijd geleden had het blad de aandacht gevestigd op rum als motorbrandstof en nu zegt het daarvan o. m. het volgende.

Het gebruik van alcohol voor dit doel is geen nieuwe ondekking. In verschillende deelen van Demerara werd deze wetenschap al toegepast. Niet alleen werd een zekere hoeveelheid van dit artikel daarvoor gebruikt, maar wij hebben een groot quantum, dat niet verkocht kan worden. Waar nu de productiekosten zeer laag zijn, moet het als een belangrijk bijproduct der suikerplantages beschouwd worden. Van verschillende zijden werd onze meening omtrent de bruikbaarheid ervan bestreden. Wij kunnen ons nu beroepen op attesten van Mr. W. G. Harry, chef der motor-afdeeling van Booker en Mr. E. C. Freeland, scheikundige van plantage Uitvlugt.

In het uitgebrachte rapport der beide heeren wordt onze meening nu bevestigd.

Het gebruik van alcohol voor motoren verkeert nog in het beginstadium en veel blijft er nog te doen, vooren aleer de beste wijze van gebruik kan aangegeven worden; maar de nu reeds verkregen resultaten wijzen ontegenzeggelijk op de mogelijkheid.

Aangezien de hoofdbron van bestaan ligt in den landbouw, en ontwikkeling hiervan langs machinalen weg moet gezocht worden, springt het voordeel in het oog van spiritus als brandstof voor tractors, pompinstallaties etc. Bij den lagen prijs van spiritus zouden de productiekostén in het bedrijf belangrijk verminderd worden. Het voordeel, uit de productie te trekken, mag dus niet onderschat worden. De spiritus op de suikerplantages gewonnen, kan dus voordeeliger gebruikt worden, te meer waar er geen verkoop voor is. Ten slotte spreekt het blad de hoop uit, dat deze kwestie goed zal bezien worden

DE HEER EN MEVROUW

de Vries- van Peet

geven kennis van de geboorte hunner dochter

Mieke.

Fort Amsterdam 7

Eenige kennisgeving.

Bekendmaking

De verkoop van Zilveren, Gouden, en Juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank, van den *2den Januari 1920 t. m. 30 Juni 1920* onder *No. 589 Z. t. m. No. 458. A.* zal plaats hebben op Donderdag den 13en October a. s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 24 Sept. 1921

De voorzitter

C. S. GORSIRA.

BUITENLAND.

Het overhaast vertrek van Lloyd George uit Parijs naar Londen, in verband met de Iersche kwestie, schijnt toch niet zoo gezocht te zijn geweest als aanvankelijk werd vermoed.

De tekst is gepubliceerd van de Iersche onderhandelingen, alsmede van het laatste antwoord van den Ierschen president, De Valera, aan Lloyd George.

Hier blijkt uit, dat de Engelsche regeering thans den weg is ingeslagen, welke Asquith reeds het vorige jaar aangaf, n.l. Ierland de positie aan te bieden van een Britsche overzeesche dominion, gelijk Transvaal en Canada bezitten.

De Engelsche regeering is bereid, aan de Iersche republiek volledige autonomie te geven ten aanzien van belastingheffing, financiën en landsverdediging, en natuurlijk ook een eigen landsbestuur.

Maar dit aanbod is afhankelijk gemaakt van een aantal voorwaarden, n.l. dat de Britsche marine de zeeën van Ierland onder haar controle moet hebben en dat Ierland naar evenredigheid bij moet dragen in de kosten van het Britsche leger, de Britsche vloot, de oorlogsschulden en de pensioenen.

Deze laatste bepalingen zijn de oorzaak geworden, dat de vredespogingen gevaar loopen, want in den brief van 10 Augustus aan Lloyd George heeft De Valera medegedeeld, dat het Sinn-Fein-parlement de Britsche voorstellen, die tegenstrijdig waren, niet kon aannemen en dat het Iersche volk ze dan ook niet zou accepteeren.

De toelichting op dit antwoord was al heel sober en maakte het der Engelsche regeering niet gemakkelijk, de besprekingen verder door te zetten.

De voorstellen, zoo werd in het antwoord gezegd, erkennen Ierland's recht van zelfbeschikking, maar maken dit beginsel van onwaarde door de bepalingen, welke men er op laat volgen en die een ontoelaatbare inmenging vormen in de zaken van Ierland. Het antwoord herhaalt, dat het recht van Ierland, om zijn eigen keuze te doen, aanvaard moet worden als onaantastbaar. Er wordt in gezegd, dat Ierland bereid is, evenals de kleine staten van Europa, het er op te wagen onafhankelijk te zijn op grond van zedelijke rechten.

Den 13den Augustus antwoordend, heeft Lloyd George verklaard, dat de Britsche regeering niet het recht van Ierland kan erkennen om zich van het Britsche rijk af te scheiden. Hij legt er den nadruk op, dat Noord-Ierland niet mag gedwongen worden en betoogt, dat de aardrijkskundige positie van Ierland dit tot een onafscheidelijk deel van de Britsche eilanden maakt.

Lloyd George legt er in zijn antwoord den nadruk op, dat de Iersche quaestie alleen Ierland en Britannië aangaat en niet verwezen kan worden naar de arbitrage van buitenlandsche mogendheden. Hij verklaart, dat het regeeringsvoorstel Ierland een kans geeft als nooit te voren. De voorstellen zijn gedaan in het ernstig verlangen om vrede te maken, maar verder dan de regeering niet gaan.

De Valera wordt uitgenoodigd, de regeeringsvoorstellen nogmaals te overwegen.

De moeilijkheid wordt nog vergroot door de houding van het protestantsche Ulster, in Noord-Ierland gelegen.

De Valera stelt zich op het standpunt, dat Ierland niet gescheiden kan worden en dat de Iersche Staat geheel Ierland moet omvatten, dus ook Ulster.

Daarentegen heeft de leider der Ulstermannen een telegram aan de Engelsche regeering gezonden, waarin wordt medegedeeld, dat Ulster zich aan geen ander gezag zal onderwerpen dan dat van den Koning en van het parlement van Engeland.

Lloyd George stelt zich hier op het standpunt, dat de regeling van het geschil tusschen Noord- en Zuid-Ierland aan de Ieren zelf moet worden overgelaten en heeft beloofd, de overeenkomst, door beide partijen bereikt, te zullen aanvaarden.

Deze overeenkomst zal echter niet zoo spoedig worden bereikt en de moeilijkheden, welke een vredelievende oplossing in den weg staan, zijn dan ook niet gering en de toon der Engelsche pers is dan ook allesbehalve optimistisch.

Toch heeft men nog eenige hoop op de bijeenkomst van het Iersche parlement, welke te Dublin plaats heeft.

In officieele kringen te Londen acht men het onwaarschijnlijk, dat het Dail Eireann de regeeringsvoorstellen zal verwerpen, welke den steun genieten van de openbare meening in Engeland en door unionistische zoowel als liberale leden van het kabinet zijn samengesteld en met warmte door de onafhankelijke liberalen zijn begroet, welker blad „Daily News" verklaart, dat „het aanbod zoo ruim en edelmoedig van omvang is in vrijwel alle opzichten, als de meest optimistische onder ons maar had durven droomen", terwijl men veilig kan zeggen, dat ook de arbeidspartij niet bereid zou zijn verder te gaan en Ierland het recht toe te kennen zich af te scheiden.

Men beschouwt deze voorwaarden dan ook algemeen als de uiterste grens van toegeefelijkheid. De beperkingen welke in het regeeringsaanbod opgenomen zijn, acht men volstrekt noodzakelijk voor de veiligheid en het welzijn van de Britsche eilanden en het Britsche rijk in zijn geheel.

Op het Dail Eirean rust nu de verantwoordelijkheid voor het in beginsel aanvaarden of verwerpen van het aanbod. Het moet er zich van bewust zijn, dat een verwerping de sympathie voor de Iersche zaak buiten Ierland zou vervreemden.

In sommige kringen denkt men, dat De Valera's hernieuwde betuiging van de republikeinsche gedachte ingegeven is door de noodzakelijkheid, welke hij en andere leiders van Sinn Fein wellicht gevoeld zullen hebben, om de klacht van misleiding van de uitersten onder hun volgelingen te ontgaan. Men hoopt, dat het gematigde element in Sinn Fein evenwel de overhand zal hebben.

Een goed voorteeken is, dat de Ieren zelf ook ernstig verlangen naar den vrede. De menschen, die het gevoel van veiligheid waardeeren, dat het gevolg is van het afkondigen van een wapenstilstand, weigeren te gelooven, dat het land weer zal worden gedompeld in een strijd, die zelfs nog verschrikkelijker zou zijn dan die, welke men tot dusver heeft doorstaan.

Dit gevoel zal ook ongetwijfeld een rol spelen bij de bespreking in het Iersche parlement en daarom mogen wij hopen, dat de oplossing nog gevonden wordt.

Het historische feit, de eerste bijeenkomst van het Iersche parlement, heeft 16 Aug. met grooten luister plaats gehad.

Zelden heeft Dublin zoo merkwaardige tooneelen aanschouwd als op den dag, dat voor de eerste maal in de geschiedenis binnen de grenzen van het Vereenigde Koninkrijk een ander parlement dan het Londensche in vergadering bijeenkwam, om te belissen over een kwestie, die in haar belangrijkheid en gewicht niet behoeft onder te doen voor eenig vraagstuk in de wereldgeschiedenis.

Het wel en wee van millioenen, de vrede in het geheel wereldrijk hangt van deze beslissing af, en met begrijpelijke geestdrift begroetten de bewoners van Dublin de moedige mannen die, ondanks het meest energieke verzet; op taaie wijze voor hun beginselen bleven opkomen.

Ondanks den regen, stond een groote menigte op de opening der zitting te wachten. De leiders van Sinn Fein moesten een grootsche ovatie in ontvangst nemen en speciaal president De Valera werd als een vorst verwelkomd.

Dail Eireann kwam bijeen in de historische zaal van het stadhuis, waar Parnell enkele van zijn grootste redevoeringen voor de vrijheid van Ierland had gehouden en waar zijn portret hing boven den stoel van den voorzitter. In de zaal waren bijna tweeduizend personen aanwezig, die de gebeurtenis gadesloegen. Toen De Valera en de andere leden van het Kabinet binnentraden, speelde zich een tooneel van onbeschrijfelijke geestdrift af. Iedereen stond op en juichte als dol. Dit duurde verscheidene minuten. Er werd in het Iersch gepreekt; en aan elk lid werd een eed van trouw aan den vrijen Ierschen staat afgenomen.

De namen van degene, die bij de laatste verkiezingen zijn gekozeu, met inbegrip van de unionisten en nationalisten in de zes graafschappen, werden ook voorgelezen.

Het eerste Sinn-Fein-lid, wiens naam werd afgeroepen, was Cllins, de bekende aanvoerder van het republikeinsche leger.

John Mac Neil en O'Kelly werden tot voorzitter en vice-voorzitter gekozen.

Daarop hield De Valera zijn rede, in den loop waarvan hij o.m. het volgende zeide:

„Toen wij zeiden, dat wij wilden onderhandelen volgens het beginsel en op een basis van rechtvaardigheid, werd ons gevraagd, wat rechtvaardigheid was. Het moge moeilijk zijn om een abstracte definitie van recht te geven, die voor ieder geval toepasselijk zou zijn, maar het kost den gemiddelden mensch niet veel moeite, te zien wat rechtvaardig is en wat niet.

Het is niet rechtvaardig, dat een kleine natie naast een groote waarborgen moet geven voor de veiligheid van de groote, in plaats van omgekeerd." (Bijval.)

De Valera sprak vervolgens over de vredesconferentie te Parijs en behandelde uitvoerig de beginselen, die daar verkondigd waren, niet alleen door president Wilson, maar ook door Engelsche Ministers, die bij herhaling verklaarden, dat de beginselen waarvoor zij de volken gedurende den oorlog zulke groote offers hadden laten brengen, niet teloor zouden gaan. Welnu, zeide De Valera, het is op grond van deze beginselen, dat het Iersche volk een eigen leven als een onafhankelijke staat wenscht te leiden. Het Engelsche gezag in Ierland is een onwettig gezag noch eerbied, noch aanhankelijkheid of gehoorzaamheid verschuldigd. Het eenige gezag is dat van de gekozen vertegenwoordiging van de Iersche natie en alleen deze macht heeft recht op onze toewijding en onderwerping.

„Aan dat beginsel houden wij vast en voor dat beginsel zullen wij, indien het noodig is, sterven." De Britsche voorstellen zullen door Dail Eirean in comité-generaal worden behandeld. Zoodra men het over het te geven antwoord eens zal zijn, zal een nieuwe openbare vergadering worden gehouden.

De Iersche president verklaarde zich vóór absolute verwerping der Engelsche voorstellen.

Met nadruk de woorden in het Engelsche voorstellen.

„Wij kunnen en wij willen niet uit naam van deze natie deze voorstellen van het Britsche kabinet aanvaarden (luide toejuichingen). Daar is een Indisch spreekwoord, dat zegt: „Houdt mij eens voor den gek en gij draagt er de schande van, houdt mij tweemaal voor den gek, en de schande zal op mij zelf rusten."

Het Iersche volk zal ditmaal niet voor den gek gehouden worden. Er wordt gezegd, dat aan Ierland het status van dominion home rule aangeboden werd en wel het status van de Britsche dominions. Niets van dat alles werd aan Ierland aangeboden. De phrase: „Er wordt aan Ierland dominion home rule aangeboden" bevat twee grove onjuistheden. Niet alleen was er geen dominion home rule, zooals de overzeesche dominions die bezaten, in de Britsche voorstellen aangeboden, doch er was niet eens een Ierland om die voorstellen te ontvangen. Er waren slechts twee gebroken stukken van Ierland op dit oogenblik.

Nooit kon er volgens de voorstellen zooiets als een status als dominion aangeboden worden, wegens de geografische positie van Ierland, welke wij, zoo werd gezegd, schenen te vergeten. Australië, Zuid-Afrika en de rest zijn geen buren, doch wij zijn nauwe buren en de wereld moet daarmee rekening houden.

Welnu, de almachtige God heeft dit eiland als een eenheid naast een ander eiland geplaatst. Wij wenschen goede buren te zijn en, indien Engeland wijs ware, zou het zulks evenzeens trachten te zijn. De Iersche natie staat niet tusschen Engeland en de wereld en wil de zeeën niet dicht sluiten tusschen de twee eilanden.

Wij hier koesteren geen vijandschap voor Engeland, ten minste wanneer deze kwestie geregeld is, zal er geen zijn. De eenige vijandschap is die voor den Britschen regeeringsvorm, welken het Ierschen volk haat tot in het binnenste merg van zijn gebeente.

Er wordt altijd gezegd, dat de Iersche kwestie een probleem is. Laat mij opnieuw zeggen, dat het een probleem is van den machtigen, zelfzuchtigen persoon, die inbreuk wilde maken op de eigendommen, de rechten en de vrijheden van zijn kleineren buurman.

Dat is het fundamenteele probleem, dat moet worden opgelost. Daarbij moet de menschelijke natuur in rekening gebracht worden. Wij moeten voor een algeheele en eindelijke regeling werken en zien, dat de verhoudingen in orde gebracht worden op de basis van het recht. Daarom moeten bij de behandeling van dit probleem degenen, die het recht aan hun zijde hebben, ook meetellen.

Er is dus een vèr uiteenloopend verschil in opvatting te constateeren tusschen het Iersche en het Engelsche fundamenteele standpunt.

De Londensche regeering beschouwt Ierland aardrijkskundig als deel van het Vereenigd Koninkrijk Groot-Brittannië en Ierland, de regeering te Dublin, staat daarentegen hier lijnrecht tegenover.

De Valera dreigde aan het slot van zijn rede met hervatting van den verschrikkelijken burgeroorlog, waarbij het leven der manschappen in het gevecht niet gespaard zou worden.

De Engelsche regeering heeft naar aanleiding van dit dreigement alle verloven van de soldaten uit de militaire kampen van Aldershot en Fairnborough ingetrokken.

Ondanks deze weinig hoop gevende feiten, blijft de Londensche pers optimistisch gestemd. De bladen zijn van meening, dat de rede van De Valera niet een algeheele verwerping van de Britsche voorstellen in zich sluit. De correspondent van „Daily News" schrijft dat de meerderheid van de menschen met verantwoordelijkheidsgevoel, die aanwezig waren bij de verklaring van De Valera, pijnlijk verbaasd waren, maar hij wijst er op, dat het schriftelijk antwoord van het Iersche parlement en niet de rede van Valera het beslissende document bij de onderhandelingen zal zijn. Goed ingelichte politieke kringen zijn van meening, dat in weerwil van de uiterlijk ondubbelzinnige verklaring van De Valera, diens woorden niet al te letterlijk moeten worden opgenomen. Over het algemeen acht men het onwaarschijnlijk, dat het Dail Eireann de onderhandelingen zonder meer zal afbreken. Eenige aanwijzingen, die deze meening versterken, zijn te vinden in het feit, dat het officieele Sinn-Fein-orgaan, na te hebben verklaard, dat het voorbehoud, aan het Britsche antwoord toegevoegd, onaanneembaar is, schrijft: De weg is nog vrij voor een eervollen vrede."

Men zegt dat de voorwaarden daarvan eerst zullen worden vastgesteld na uitvoerige beraadslagingen en men zegt, dat er waarschijnlijk tien dagen of zelfs twee weken zullen verloopen, voordat het antwoord naar Londen verzonden wordt. Intusschen wordt er van Amerikaansche, Canadeesch en Australische zijde sterk op aangedrongen, dat de Sinn Feiners het voorstel zullen aanvaarden. Generaal Smuts heeft verklaard, dat dit Ierland's eenige kans is.

